

ODA MÜZİĞİ/DÖRT EL PİYANO

Oda topluluğu performansı müzik sanatında önemli bir yere sahiptir. Bu alanda yorumlama müzisyen mesleğinde daha titizliğe yol açar. Oda müziği zengin bir literatüre sahiptir, çünkü büyük bestecilerin neredeyse hiçbiri oda enstrümantal topluluğu türünden uzak durmamışlardır.

Oda performansının bir takım spesifik özellikleri vardır ve her şeyden önce bu, bir müzisyenin-becerisinin önemli bir profesyonel yönü olan ortaklarla yorumlama yeteneğinin gelişimidir. Eserin tüm unsurlarını birliğe getirme ihtiyacı, kişinin kendi bölümünün ayrı ve aynı zamanda bütünün ayrılmaz bir parçası olarak algılanması, ortaklarla birlikte kendini duyma yeteneği - oda müziği yapımında tüm ve diğer birçok özellikleri geliştirilir. Oda müziği topluluğunda çalarken müzisyenin diğer tını özellikleri ve dinamik kapasitesi ile farklı ses çıkarma yöntemlerine sahip enstrümanlar hakkında bir fikir ve bilgi olması gerekir. Oda müziği topluluklarda genç müzisyen, profesyonelliğin ana göstergelerinin ses, birlik ve dinamizmin senkronizasyonu, vuruşların tutarlılığı, teknikler, ifadeler olduğu ortak icrada beceri ve hâkimiyeti kazanır.

"Topluluk ustalığı" kavramı kesinlikle çalınan eserin birlikte icra etme yeteneğini içerir. "Bir topluluktaki eşzamanlılık iki şekilde anlaşılmalıdır: bir yandan, topluluk tekniğinin temel kuralı olarak, diğer yandan sanatsal bireylerin birliğinin en yüksek başarısı olarak".

Bir piyanist oda topluluğunda belirli zorluklarla karşılaşır. Genellikle diğer enstrümanların sesine göre sağlam ve anlamsal orantılılık elde etmek için özel dikkatle birleştirilmelidir. Nicel hâkimiyet nitel "nitel üstünlüğe" dönüşmemelidir, çünkü oda topluluğu diğer enstrümanların dinamik özellikleri dikkate alınarak eşitlik anlamına gelir. Oda müziği topluluklarda piyanonun rolü çalgının eşsiz imkânları ile belirlenir. Piyanonun ses niteliği açısından zenginliği piyanistleri sürekli olarak artikülasyonu geliştirmeye teşvik eder, bu da piyanoda çeşitli ses renklerini elde etme imkanını oluşturur. Oda müziğindeki piyano partisinin dokusu, tempo ve ritmi düzenleyecek şekilde topluluğa "rehber" olarak ayarlanabilir. Piyano çok organik ve eşlik eden bir enstrüman olduğu için, çalgıdan başka bir tını elde edilebilir, aynı zamanda da topluluktaki ses dengesi ile birleşebilir.

Oda müziği dersinde öğrencilere ilk aşamalarda 4 el piyano çalma deneyimi kazanılmalıdır. Bu küçük ansamblda birliktelik kavramının temel öğeleri öğrenilir. Kendisi çalarak, aynı zamanda partnerini duyabilmeyi öğrenir. Ses balansına, beraberliğe, ses dengesine dikkat etmeyi öğrenir.

4 el piyano için eserler XVIII. Y.Y. itibaren önce klavsen sonra da çekiçli piyano için bestelenmiştir. Hem profesyonel hem de amatör eğitimde kullanılan bu tür çalışmalar faydalı ve verimlidir. XVIII.Y.Y.gelişmiş olan piyano çalgısını imkanlarından (F ve P renk farkı, pedal kullanımı, rejistr genişliği, çalgının ses rengi çeşitliliği gibi) faydalanmak için 4 el piyano eserleri bestelenmektedir. Önceki dönemlerde oda müziği solo ve ansambl anlayışı bir birinden farklı olduğu düşüncesi pek gelişmediği için, ancak XVIII Y.Y. sonuna doğru bu tür çalışmalara önem verilmektedir.

Bu dönemin en parlak 4 el Piyano müziğinde eseler **L.v.Beethoven** tarafından da bestelenmektedir. İncelenen

Sonat D – dur.

İki bölümlü Re majör sonatı bestecinin tarzının 4 el repertuarında önemli örnek olarak yer almaktadır. İlk ölçülerden bile iradeli enerjisi ile ana tema duyulmakta, majör ve minör akorlar üzerinde kurulmuştur.

PRIMO.

Allegro molto.

Sonate.

Development bölümünde gelişerek röprizde kahramanca dramatik bir karakter kazanmaktadır. Yardımcı tema zayıf vurgularda komik sforzando'ları ile ana temayla bir denge kurmaktadır; kontrpuan detayları motifli gelişmelerle tematik artışı yoğunlaştırır. Sonatın allegro'su yorumda aktif ve dinamik çalmayı talep eder.

İkinci bölüm Rondo moderato ışıklı şarkı gibi dans karakter olan temalar ve kısa iki epizotlarla/dilimlerle yarışmaktadır. Birincisi marş ama

minör tonunda, kahramancasına verilen röprizdeki ana tema ile yarışmaktadır. İkincisi ise humoristik, hoş diyalog kurmaktadır.

RONDO.
Moderato.

Sonat çok uzun değil. Daha sonra yazılacak olan iki bölümlü F - dur op.54 ve üç bölümlü G dur op.79 sonatların ilk temel taşı atan sonat olarak tanımlanabilir.

Altı Varyasyon D dur.

Josephine ve Therese Brunswick'lere ithaf edilmiştir. Tema ve altı varyasyondan oluşur. Tema ve 4 varyasyonu önce yazmakta, son iki varyasyon ise daha geç, 4 yıl sonra eklenmiştir. Ana temanın ezgisi J.W.Goethe,'nin "Ich denke dein, wenn mir der Sonne Schimmer von Meeren strahlt, ich denke dein, wenn sich des Mondes Flimmer in Quellen malt" şiiri üzerinde bestelenen ezgidir. Şairin poetik/şiirsel, duygusal şiirinin ruhu melodide çok romantik hayal, duyu şekilde ifade edilmiştir. Klasik dönemin üslûbu biçimlenerek o dönemin özelliklerini taşıyan bu eserde, sade ama hoş armonilerle melodi ve gelişimi işlenmiştir. Tarza yakışan o dönemin kompozisyon teknikleri, ifade dili, nota dokusu kontrastlı varyasyonlarda ustalıklı verilmiştir. Ama son iki varyasyon diğerlerinden daha farklı olduğunu söyleyebiliriz. Bu esere derinlik, yoğunluk, "önemlilik" vermektedirler. Örneğin 4. Varyasyonda besteci polifonik dokuda hızlı tempoda staccato kullanarak tekniğin zor yönlerini öne sürer. Minörde yazılan 5.varyasyon ise Schubert'in lirik şarkılarını anımsatır.

SECONDO

Piyano partisinin dokusu polifonik dokudadır. Seslerin melodik ve ritmik özgürlüğü, figürasyonları, bestecinin ilk bestelerinde rastladığımız çeşitli imitasyon öğeleri, (özellikle oda müziğinde kullandığı), yeni temalarla dolan kontrastlı polifonik ezgilere, işlemlere ise bestecinin ömrünün son yıllarında yazdığı quartett'lerinde de rastlayabiliriz. Mesela Final varyasyonda Coda'da Primo partisinin ana teması iki versiyonla (düz ve tersi) Secondo partisinde aynı anda seslenmektedir. (coda ilk 3 ölçü)

Primo:

Secondo:

W.A.Mozart. Sonata D dur.

Bu sonat Mozart'ın Salzburg sonatları olarak tanınmaktadır. Eser 1770'lerde Salzburg'da diğer B-dur sonatı ile birlikte bestelemiştir. Kız kardeşi ile birlikte çaldığı bu eserler eğitim amaçla çok sıkça kullanılan repertuardadır. 1773'de C.Börni anılarında dergisinin yazarlarından birisi Salzburg'daki Mozart'ların evini ziyaret ettiğinde iki kardeşin 4 el düet çalıştıklarından bahsetmektedir. Mozart'ın o zaman 16 yaşı vardır.

Her bir sonat küçük İtalyan "sinfonia" gibidir, parlak, coşkulu karakteriyle, orkestra efektleri kullanılması ile dikkat çekicidir. Form olarak sonat allegri, minyatür (az sayıda ölçü) gelişim bölümleri ile çarpıcıdır. Fakat müziklerinde çok yenilik ve gösterişlilik gözlemlenmektedir.

Birinci (Allegro) ve üçüncü (Allegro molto) bölümlerde sonat formunda yazılmıştır. Kıvılcımlı, enerjili zıtlıklarla dolu, entonasyon motiflerinde sanki "Figaronun Düğünü" operasından ezgiler yakalamaktayız. Temalara sürekli gelişerek yenilenmektedir. Hatta röpriz bölümleri bile büyümekte, hacimli olmaktadır. Birinci bölüm röprizinde genişleme yardımcı temanın hem majörde hem de minörde ifade edilerek izlenilmektedir.

Secondo:

Daha sonra bu yöntem romantik dönemde F.Schubert tarafından da kullanılacaktır.

Mozart yaşadığı dönemin nota dokusunun özelliklerini, ifade tekniklerini bolca işlemektedir. Fakat onların besteciğe mahsus kullanım şekli bir daha başka kimsede olmamaktadır.

Ağır bölümün Andante G- dur ana temanın zarif bir aryozo'su sonra yardımcı temada güzel bir düetle çevrilmektedir. Melodi "soprano"da çok ilginç bir şekilde "bariton"la çiftleşerek iki oktav aşağıda verilir. Ve böylece, flüt fagot düeti "büyücü" sesinin "Sihirli Flüt" operası Uvertürün prototipi olarak hissedilir.

Secondo:

Primo:

J.Haydn "Maestro e Scolare"

1760.yılların ortalarında Haydn bestelediği tek 4 elli parça Maestro e Scolare Hob.XVIIa:1. Divertiment'ini bestelemektedir. Eserin ismi besteciye ait değil, ama eserin amacını (öğretmen – Öğrenci diyalogu)

çok güzel belirlemektedir. Birinci bölüm 7 varyasyon şeklinde sırayla birinci parti Prima'nın ikinci Secondo'da olan ezgiyi sanki yankı gibi tekrar etmektedir.

Primo

И. ГАЙДН
(1732 - 1809)

Andante

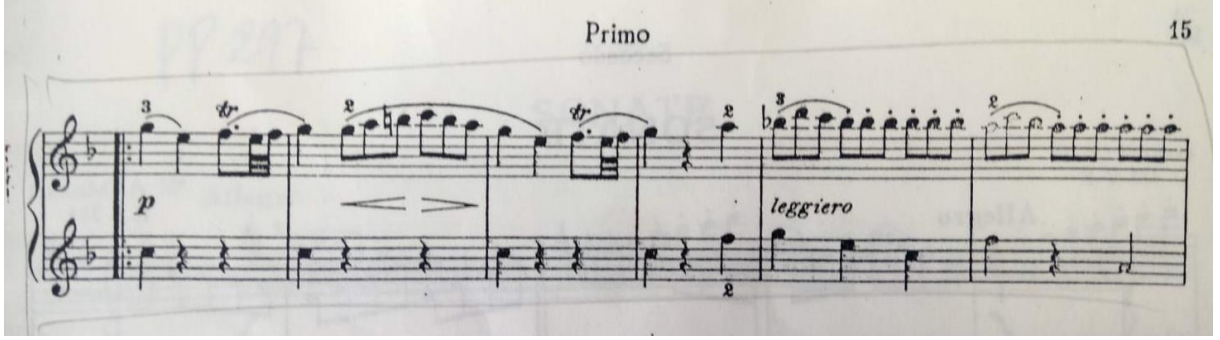
Secondo

И. ГАЙДН
(1732 - 1809)

Andante

Her Varyasyonda farklı, çeşitli teknik malzeme kullanılmıştır: senkop, aksanlar, üçleme, 32'lik pasajlar, atlamalar, Alberti eşlik, vs., vb. İkinci bölüm Menüett'dir. Dansın havasını yansıtan, zarif ama tantana taşıyan karakterdedir. Menüet'in ilk bölümü F - dur, ikinci bölümü ise Dominant tonuna aktarılmış C - dur'da, tekrar bölümünde ana tona dönülmektedir. Üçlemelerle ifade edilen melodide $\frac{3}{4}$ ritminin ilk vuruşunu hissederek çalınması önemlidir.

Josef Haydn

Varyasyonlar o dönemin müzisyenleri arasında büyük ilgi çekmiştir. 1783'de "Magazin der Music" dergisinde eser hakkında "çok hoş olduğu, iki 4 el çalmak isteyen amatör müzisyen için de eğlenceli olduğu" bahsedilmiştir. Haydn bu eserle instruktif (eğitici, teknik geliştirici) karakterli 4 elli varyasyon biçiminde yazılan yapıtın bestelenmesi geleneğini başlamıştır. Daha sonra, bilindiği gibi, bu gelenek Mozart'la Andante G-dur KV 501 (1786 r.) eseri ile devam edilmektedir. Haydn tarzına yakın daha bir Mozart'ın bitmemiş Andante KV 500a (KV 357) eseri sayılabilir. Bu eserin de içeriğinde temada sırayla, "değişerek" kısa phrazlar "konuşmakta", bir birine tekrarlayarak ezgi sunma kurmaktadır. Daha sonra Beethoven de bu geleneğe katkı sağlar. 4 elli "Graf Waldshtein WoO 67" temalı varyasyon besteler. Ardından ise J.W.Goethe'nin şiirlerine kendi bestelediği «Ich denke dein» WoO 74.yine varyasyon yaratır. Son eserin 3. Varyasyonunda besteci Haydn stilinin "taklit" özelliğini kullanarak, ama birebir tekrar olmasa bile bir dialog şeklinde iki yorumcu arasında konuşma oluşturmaktadır.